

Nederlandse Mycologische Vereniging

Maandjournaal Paddenstoelen

Nummer 51

1 december 2025

Van de redactie

Beste lezer,

We zijn inmiddels alweer aangekomen bij de laatste nieuwsbrief van dit jaar.

In dit nummer besteden we aandacht aan een viertal Natuurberichten (Nature today) over paddenstoelen die parasiteren op andere paddenstoelen, paddenstoelen aan het strand, het wood-wide-web en het paddenstoelenparadijs in de Leidse Hortus. Verder een Natuurbericht (Natuurpunt België) over het Topjaar van de Zwarte amaniet en uit nummer 51 van Kijk op Exoten een artikel over Gekweekte paddenstoelen in het wild.

In het vorige nummer vroegen we u om uw mooiste vondsten van het afgelopen jaar in te sturen. De mooiste foto's en meest interessante verhaaltjes delen we met u in dit nummer.

In dit nummer ook een verslag van twee studenten van de opleiding Bos en Natuurbeheer van Van Hall Larenstein over twee excursies met determineersessies op landgoed Larenstein en een artikel van Henk Monster over de mysterieuze Dennenmoorder.

Het Gesteeld mosoortje is de Paddenstoel van de maand december.

In de rubriek Media aandacht voor diverse nieuwe uitgaven.

Tot slot delen we graag nog wat cadeautips voor de feestdagen met u. Wij wensen u veel leesgenoegen en

Hele fijne feestdagen en een mooi & gezond 2026!

Carolien Reindertsen en Jan Knuiman

Terugblik

5 november Paddenstoelen met een duister randje

Het is toptijd voor paddenstoelen, in alle vormen en kleuren komen ze tevoorschijn. Niet alleen in verschijning zijn paddenstoelen heel divers, maar ook in hun levenswijze, en juist daarom zijn er ook zoveel soorten. Daaronder zijn er die wel heel specialistisch bezig zijn: ze leven op vruchtlichamen van precies één andere paddenstoelensort. In [dit Natuurbericht](#) worden een aantal combinaties besproken.

Parasietbeurszwam op een Nevelzwam (Jenny van Triet – van Gernerden)

19 november Paddenstoelen aan het strand

Onze kust heeft een unieke zeeoep. De duinen zijn niet alleen een plek om heerlijk te vertoeven, maar ook een zeer belangrijk biotoop voor bijzondere paddenstoelen. Onze Nederlandse duinen behoren tot een van de best geïnterviewde duinen van Europa, en wat betreft de soortenrijkdom tot de top. De paddenstoelen van de duinen verschijnen veelal laat in het seizoen, in november en december. Lees er meer over in [dit artikel](#)

Verskillende soorten paddenstoelen in de witte duinen (Ronald Morsink)

20 november De verborgen netwerken in de bodem: het wood-wide-web

Wie door het bos loopt, is zich meestal niet bewust van het ingenieuze netwerk onder z'n voeten in de bodem. Slechts hier en daar zien we er wat van, als we ons over een paddenstoel verwonderen. Maar het overgrote deel blijft voor ons onzichtbaar. Dat maakt het niet minder belangrijk: het merendeel van alle groene bomen en planten is afhankelijk van schimmels. Wat is de rol van dit wood-wide-web? Lees er meer over in [dit Natuurbericht](#)

Vliegzwam (Staatsbosbeheer)

20 november Topjaar voor de Zwarte amaniet

De zwarte amaniet is een enigmatische paddenstoel. Nadat hij in 2008 voor het eerst in België werd gezien, dook hij vanaf 2012 jaarlijks in wisselende aantallen op, meestal op slechts enkele locaties. Maar in 2025 is hij al op 26 locaties gezien. En vanwaar komt deze paddenstoel eigenlijk? Lees er alles over in dit [artikel](#)

Zwarte amaniet (Luc Lariviere)

30 november Paradijs voor paddenstoelen in de Leidse Hortus

De eerste prefect van de Hortus botanicus Leiden begon ruim vier eeuwen geleden met de aanleg van een plantencollectie die inmiddels meer dan 17.000 planten omvat. De nieuwste prefect hoopt hier met natuurlijk tuinieren een hotspot voor biodiversiteit te creëren. Inmiddels is de Leidse Hortus ook een paddenstoelenparadijs met diverse niches op een relatief kleine oppervlakte. Lees er alles over in dit [artikel](#)

Bioluminescerende Australische lantaarnzwam (Rogier van Vugt)

Gekweekte paddenstoelen in het wild? Inge Somhorst

In Nederland leven niet alleen paddenstoelen in het wild, er worden ook zeer veel paddenstoelen gekweekt voor consumptie. Dit gebeurt op industriële schaal, eerder kleinschalig, of door particulieren in huis of tuin.

Een aantal soorten paddenstoelen dat gekweekt wordt, is inheems in Nederland, zoals de Gekweekte champignon en de Gewone oesterzwam, terwijl van andere de oorsprong elders ligt. Hierbij kun je denken aan shiitake (*Lentinula edodes*) en 'gele oesterzwam' (*Pleurotus citrinopileatus*; soort heeft geen officiële Nederlandse naam). Is er een risico dat deze soorten 'ontsnappen' naar onze bossen en invasief gedrag gaan vertonen? Lees meer in [Kijk op Exoten, nr 51](#)

Gekweekte champignon in het wild. (Henk Hujser)

Bijzondere en mooie vondsten van 2025

In het vorige nummer plaatsten wij een oproep om foto's van het afgelopen jaar met een korte beschrijving of artikeltje over iets bijzonders op paddenstoelengebied te sturen naar de redactie van dit journal. De mooiste inzendingen hebben hierna een plekje gekregen.

Kroontjesknotszwam (Antje Boiten)

Dit jaar zag ik voor de derde keer de Kroontjesknotszwam op dezelfde liggende stam van een dode naaldboom in het Knoesterbos in Drenthe. In tegenstelling tot de voorgaande jaren was nu de gehele stam ermee begroeid.

Zwarte amaniet (Pauline Bruné)

Ik vond de zeldzame Zwarte amaniet in Het Spookverlaat in Hazerswoude. Het onderzoek is gedaan door Tom van der Ende en een losliggend exemplaar is gedroogd voor het herbarium van Naturalis. Bij Naturalis was men er erg blij mee.

Inktviszwam (Addy Glas)

Begin november vond ik voor het eerst Inktviszwammen en wel in Eefde. Wat zijn ze mooi en bijzonder om te zien! Volgens de Verspreidingsatlas is het een vrij zeldzame soort.

Roodschubbige gordijnzwam (Sander Woutersen)

De Roodschubbige gordijnzwam is algemeen in Nederland. Voor mij was het de eerste keer dat ik deze soort vond en was er daarom erg blij mee.

Chlorencoelia versiformis (Yvonne Langerak)

Zoals velen van jullie wel weten, wandel ik graag en zoek daarbij nog liever naar paddenstoelen. Op 17 september ging ik met Samantha naar de Amsterdamse Waterleidingduinen en vond daar een voor ons onbekende soort. De vondst is door Alex König microscopisch onderzocht. Hij kwam uit op *Chlorencoelia versiformis*. De microscopische determinatie is bevestigd door Marc Houben. Het is mogelijk de eerste keer dat deze soort in Nederland gevonden is.

Wijnrode melkzwam (Peter Kroes)

Toen vorige week de vorst intrad luidde dat voor mij ook het einde van het seizoen in. Ik zal nog wel als toetje naar de kust trekken om op zoek te gaan naar typische kustsoorten. Maar daarna zal ik in winterslaap gaan om straks, in het voorjaar, te hopen op wat minder droog weer dan afgelopen jaar, om de voorjaarssoorten te begroeten.

Het was eigenlijk een prima jaar, met mooie, interessante soorten, vaak gevonden in heel prettig gezelschap. Opvallend vond ik de massaliteit van een bepaalde soort op een relatief klein oppervlak: tientallen Roodnetboleten, Geelwrattege amanieten en Gelaarsde gordijnzwammen, maar ook algemene soorten als Panteramanieten en Eekhoortjesbrood; je struikelde er op bepaalde plekken over. Dat massale kenmerkt voor mij het seizoen van 2025.

Als ik één vondst eruit moet halen, dan ga ik toch voor de onverwachte schatvondst. Wanneer je twicht of op excursie gaat, dan verwacht je de mooiste zz- en zzz-soorten uiteraard, maar wanneer je met je zoon en je 87-jarige tante naar de Wassenaarse duinen trekt om eens een keer niet naar paddenstoelen maar naar vogels te kijken, dan kun je het toch niet laten om naar de grond te kijken met als resultaat: Wijnrode melkzwam (*Lactarius sanguifluus*). Totaal niet op bedacht, maar daarom des te leuker deze te vinden. Van boven niet echt een opvallende verschijning, maar de roodverkleuring van de melk, dezelfde kleur zoals je die misschien ook wel kent van bloedsinaasappels, vind ik prachtig. De goudhaantjes leken ook enthousiast, evenals mijn zoon en mijn tante.

Nog even de duinen in en dan zie ik jullie graag weer bij de excursies in 2026! Fijne Feestdagen allemaal!

Jelle Bakker stuurde een serie foto's met een verhaaltje over zijn belevenissen in een door brand getroffen gebied op de Eder Heide. Sommige daarvan zijn specifiek voor brandplekken.

Eierzakje

Weke poria

Op de Eder Heide heeft in april van dit jaar een flinke brand gewoed. Op diverse plaatsen in dit gebied vond ik bijzondere paddenstoelen. Voor mij allemaal nieuwe soorten waaronder diverse zeldzame. Ik heb zo goed mogelijk de namen erbij gezocht maar zonder microscoop blijkt dat soms lastig.

Diverse soorten (brandplek)bekerzwammen

Oliebolzwam

Heidezwavelkop (vermoedelijk)

Nog nooit zag ik op één dag zoveel mooie en nieuwe soorten. Juist omdat daar zo veel vernietigd was door de brand vond ik het bijzonder hoe de natuur toch weer opleeft. Hierbij een aantal soorten die ik heb gefotografeerd.

Duinfranjehoed (Cees Snel)

Op mijn fotografische zwerftocht door de duinen van Kijkduin trof ik op 29 september jl. verscholen onder het helmgras, bijgaand Duinfranjehoedje aan. Het komt voornamelijk voor in de duinen en staat als kwetsbaar te boek.

Lariksridderzwam (Sjoukje Mulder)

Het is weer paddenstoelentijd op Vlieland. Ik ben jammer genoeg nog steeds gebonden aan de scootmobiel maar dat wil niet zeggen dat ik niet onderweg ben in de bossen. Mijn oog viel op een leuk groepje zwammen en ging op onderzoek uit. De app twijfelde of het een Gele ridderzwam of Lariksridderzwam was. Maar een app mag je niet vertrouwen. Het is wel een leuk hulpmiddel om verder te zoeken. De eerste ken ik wel, maar bij de tweede dacht ik: "dat kan niet want ik zie alleen maar dennen en eiken". Mijn trouwe determinator Hans Adema wilde de zwam wel voor me onderzoeken en kwam tot het volgende: "aan de hand van de grootte van de sporen bleek het een Lariksridderzwam te zijn en een zeldzaamheid in Nederland. En dat ze bij Lariks moeten staan is geen wet van Meden en Perzen."

Bisschopsmuts (Tjerk Busstra)

Deze Bisschopsmuts kwam ik tegen langs de Zoom ten zuiden van Soest/Hees. Langs het pad lag een stapel boomstammen. Ik weet niet wat voor boomsoort. Rond die stapel stonden oude exemplaren maar ook een exemplaar dat nog helemaal gaaf was. Voor mij was het de eerste keer dat ik een Bisschopsmuts zag.

Wij danken alle inzenders hartelijk voor hun inzendingen!

Paddenstoelencursus voor studenten van de opleiding Bos en Natuurbeheer

Janne Johannesen & Eva van Gent

Janne: Elk jaar organiseert studievereniging LaarX samen met de NMV een paddenstoelenexcursie. En elk jaar valt deze bij onze leden weer erg goed in de smaak. Velen vinden paddenstoelen uitermate interessant, helaas worden ze nauwelijks behandeld tijdens de opleiding Bos en Natuurbeheer aan Hogeschool van Hall Larenstein. Tijdens beide dagen hebben we op Landgoed Larenstein een rondje gedaan en veel verschillende soorten gevonden.

Enkele vondsten van de excursie

Ronald kijkt aandachtig toe

Enmaal weer binnen hebben we onder begeleiding van Carolien Reindertsen, Jan Knuiman en Ronald Morsink de paddenstoelen op naam gebracht en zo ook meer geleerd over de verschillende onderdelen en opbouw van paddenstoelen. Zo ook dat bij sommige soorten een sporee nodig is om ze op naam te kunnen brengen. De mooiste gevonden soort vond ik het Gewone vuurzwammetje (*Hygrocybe miniata*)

Gewoon vuurzwammetje

Eva: Ik heb nog niet eerder een excursie bijgewoond van de NMV en ik ben erg enthousiast geworden. Ze vertellen met een aanstekelijke passie over paddenstoelen. Ik ben blij en dankbaar voor de gedeelde kennis en veel geleerd te hebben over de determinatie van paddenstoelen. Ik ben ook weer enthousiast geworden om nieuwe soorten paddenstoelen zelf te vinden en leren kennen. Het was erg leerzaam en ook nog eens gezellig.

Deelnemers druk aan het werk met het op naam brengen van paddenstoelen

Ook met paddenstoelen aan de slag? Kijk dan eens op deze site voor diverse [paddenstoelencursussen](#)

Dennenmoorder, een mysterieuze houtzwam *Henk Monster*

Mijn allereerste waarneming van de Dennenmoorder dateert van 2014. Nota bene op een beukenstobbe groeiend, iets wat je als beginneling absoluut niet van een Dennenmoorder zou verwachten.

Dennenmoorder op een beukenstobbe uit 2014

Ze lijken vaak helemaal niet op de voorbeelden die je in gidsen ziet. Het heeft me dan ook heel veel moeite gekost om die eerste waarneming uit 2014 als Dennenmoorder te determineren. Maar het wekte wel sterk mijn belangstelling voor deze bijzondere soort op! Ze zijn vooral in het winterseizoen duidelijk aanwezig.

De naam Dennenmoorder doet weinig goeds verwachten, en dat is het ook! De wetenschappelijke naam *Heterobasidion annosum* slaat op de sporenvorming (op steeltjes of *basidiën*) en helpt ons weinig om de zwam in het veld te herkennen. De Duitse naam *Gemeiner Wurzelschwamm* - of vertaald: ('Al)gemene boomwortelzwam' - verklaart de doodmakende eigenschappen beter! Ook de Engelse benaming *Conifer root rot fungus* of vertaald: Naaldhoutwortelrotzwam" geeft dit goed weer. Bij bosbouwers wordt de zwam gevreesd omdat die veel naaldbomen via de wortels dodelijk kan aantasten. Door de verzwakte wortel is de boom gevoelig voor omwaaien (*windworp* genoemd).

Dennenmoorder op een omgewaaide Spar (links) en op omgewaaide / ontwortelde Berk (rechts)

Het mysterieuze is echter dat ik met inmiddels circa 600 waarnemingen van deze zwam de naam Dennenmoorder nog niet echt bevestigd heb gekregen. De Dennenmoorder mag dan volgens de literatuur veel schade aan naaldbossen veroorzaken, ik ben ze echter nog bijna nooit op levende Dennen of ander naaldhout tegengekomen. Ik vind ze vooral op omgevallen bomen bij zowel naaldhout maar ook loofhout. En dan zowel op de wortels alsook laag op de stam groeiend. Het lijkt toch vooral een afbreker van dood hout!

Beide foto's laten al dode bomen zien. Heel vaak vind ik ze dan ook groeiend op stobben van vooral naaldhout, maar hier rond Arnhem, door de enorme rijkdom aan loofbossen, ook veel op Beuken. In het begin dacht ik, net als bij Roodgerande houtzwammen, dat ze vooral op Beuken en Berken groeiden. Maar wel altijd laag bij de grond op de wortelzone als de boom nog staat. Later bij meer systematische zoektochten naar de zwam vond ik ze erg veel op naaldhoutstobben. Maar zelfs op eiken komen ze voor!

Dennenmoorder groeiend op een kolossale eikenstobbe in prachtige roodtinten

Variatie in hoedvormen en -structuur, poriedichtheid en -structuur

Het mysterieuze van de Dennenmoorder wordt ook bepaald door de groeiwijze. Zoals op bovenstaande foto te zien is, veelal groepsgewijs in consolevorm en deels resupinaat, en deels met uitgesproken hoeden.

Sterk variabele hoedvormen en poriegrootte bij de Dennenmoorder en vaak met guttatiedruppels

Volgens de literatuur hebben ze matig fijne poriën van 4-5 per mm. Andere bronnen reppen over 3-4 per mm, maar het merkwaardige is wel dat ik ze juist goed herken omdat ze in mijn ogen met vaak maar 2 per mm, best grove poriën bezitten. En dan ook nog vaak sterk aflopend naar het resupinate (korstvormige) onderste, tegen het hout aangroeiende, deel van de zwam!

Ook de kleur van de hoed is heel variabel. Normaal gesproken met veel roodtinten en een witte groeirand, maar geheel witte (jonge) exemplaren komen ook voor en als ze verouderen wordt de hoed in de winter vooral heel zwart! Heel veel variatie in vorm en kleur dus!

Variatie in hoedkleur bij de Dennenmoorder

Maar er zijn ook heel andere hoedkleurpatronen mogelijk! Zo vond ik op een Douglassparrenstobbe een nogal gezoneerd groepje, zodat ik dacht dat dit iets van een elfenbankje zou zijn (zie: <https://waarneming.nl/observation/233144248>). Gelukkig bood het microscopische onderzoek door Riet van Oosten uitkomst: Dennenmoorder (zie onderstaande foto's).

Ook de grootte kan sterk variëren van heel klein tot fors en dan ben je gauw in verwarring gebracht omdat je het niet verwacht: kleintjes op een dikke beuk en grote op een eikenstobbe (zie foto's hierna).

Verwarring met andere soorten

Vooraf bij de identificatie door Obsidentify wordt de Dennenmoorder verward met visueel gelijkende soorten als Toefige labyrintzwam, Roodgerande houtzwam of de Kukstrookhoutzwam. Door er serieuzer naar te kijken is het determineren best eenvoudig. Dennenmoorders geven duidelijk witrot, dus de stobbe is meestal behoorlijk zacht van structuur. De Kurkstrookzwam heeft regelmatig wel voor verwarring gezorgd met de soms er sterk op lijkende Citroenstrookzwam, Die veroorzaken beiden bruinrot. Reden om daar in een volgend artikel meer specifiek op in te gaan.

Vakliteratuur over Dennenmoorder

Zoals hiervoor opgemerkt, bestaat er een grote variatie in waardboom, verschijningsvorm, poriedichtheid en -grootte van de Dennenmoorder. In de literatuur worden die verschillen onderkend en soms gekoppeld aan andere soorten binnen het geslacht *Heterobasidion*. Mogelijk is er sprake van meerdere soorten in Nederland die allemaal schuilgaan achter Dennenmoorder (*H. annosum*). In Ryvarden & Melo *Poroid fungi of Europe* worden naast genoemde soort ook *H. parviporum* en *H. abietinum* genoemd. De laatste soort komt volgens de genoemde auteurs uitsluitend voor op *Abies* (Zilverspar) en heeft een lage poriedichtheid (2-3 per mm). *H. parviporum* heeft een voorkeur voor *Picea* (Spar) en *H. annosum* voor *Pinus* (Den) en hebben beide een grotere poriedichtheid van circa 4-6 per mm). Het lijkt erop dat onder mijn waarnemingen van de Dennenmoorder ook de naast *H. annosum* genoemde soorten zouden kunnen voorkomen. Bij de eerdergenoemde waarneming <https://waarneming.nl/observation/233144248>, waarbij ik dacht aan een elfenbankje, werd *H. parviporum* overwogen. Uit verder onderzoek zal moeten blijken of we in Nederland inderdaad te maken hebben met verschillende soorten van het geslacht *Heterobasidion*.

Verder onderzoek

Het is nu dus een kwestie van verder zoeken om ook meer nog ogenschijnlijk gezonde naaldbomen te vinden die bij de wortelzone een beginnende aantasting door Dennenmoorders hebben. Ik zie wel erg veel sparren en dennen die door de droogte en/of de letterzetterkever aangetast zijn, maar hoegenaamd geen dennen die aldus vermoord gaan worden!

Verder wil ik nog melden dat ik in de naaldbossen rond Arnhem vaak een Dennenmoorder tegenkom in combinatie met Stekeltrilzwammen. In de literatuur kon ik daar niets over vinden, maar het zou me niet verbazen als deze zwammen in een soort symbiose leven!

Dennenmoorder samen met Stekeltrilzwam op naaldhoutstobben.

Tot besluit wil ik nog nog een tweetal heel bijzondere waarnemingen vermelden.

Dennenmoorder met doolhofstructuur van de poriën. Aande voet van een nog levende Beuk. Zie ook: waarneming.nl/observation/338805931

Dennenmoorder aan een stobbe van een Douglasspar (rechts). Zie ook: waarneming.nl/observation/332155613

Foto's Henk Monster

Vooruitblik

Paddenstoel van de Maand

De [PvdM](#) van december is het Gesteeld mosoortje

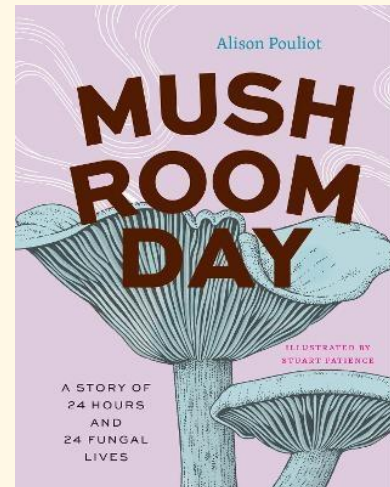
Gesteeld mosoortje (Hans Adema)

Media

Mushroom Day: A Story of 24 Hours and 24 Fungal Lives

Pouliot Alison (tekst) & Stuart Patience (ill.)

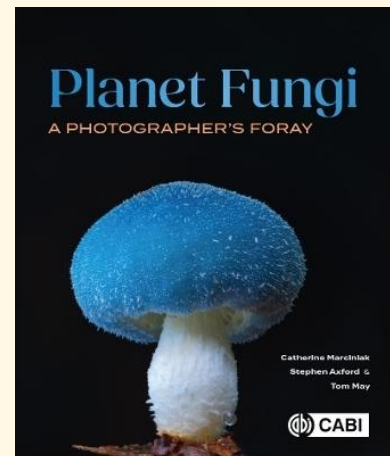
In dit boekje worden 24 soorten paddenstoelen beschreven, elk op het uur van de dag waarop zij hun wonderlijkste leven leiden. Aan het einde van onze paddenstoelendag hebben we een glimp opgevangen van de diversiteit van dit unieke koninkrijk. Elk uur heeft kunstenaar Stuart Patience deze taferelen uitgebeeld met suggestieve pen- en inktillustraties. Een boekje voor iedereen die even wil stilstaan bij paddenstoelen. [Meer informatie](#)

Planet Fungi: A Photographer's Foray

Axford Stephen et al

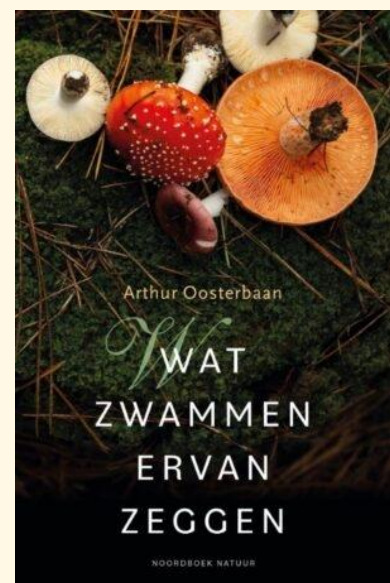
Dit boek is een lust voor het oog, met verbluffende beelden en baanbrekende verkenningen die de complexiteit van de schimmelbiologie en hun ecologische betekenis onthullen. Fotograaf Stephen Axford raakte geobsedeerd door het documenteren van het grotendeels onontdekte koninkrijk van de schimmels en legde samen met zijn partner, Catherine Marciniak, de schoonheid en diversiteit van schimmels vast in enkele van de meest afgelegen gebieden op aarde. [Meer informatie](#)

Wat zwammen ervan zeggen

Arthur Oosterbaan

In *Wat zwammen ervan zeggen* leidt een Vliegenzwam de lezer rond door het zwammenrijk en vertelt honderduit over wat daar gaande is. Ook voor mensen zijn zwammen belangrijk. Maar wat doen mensen voor zwammen? Stel dat ze kunnen denken, en dat is niet uit te sluiten, wat vinden zwammen dan van ons? Schokkend en interessant! Dit boek, met tekeningen van de auteur, verruimt de geest. [Meer informatie](#)

(Cadeau)tips voor de Feestdagen

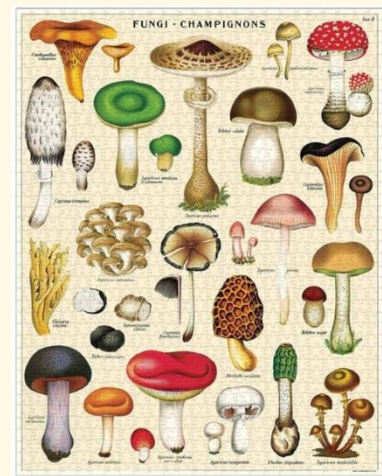
Mycelia

Mycelia is een dynamisch bordspel van tactiek waar het draait om de ruimte en middelen om je eigen paddenstoelenrijk te creëren. Het spel volgt de levenscyclus van schimmels, een reis van creatie, expansie, dood en wedergeboorte - in termen van het spel, het laten groeien van paddenstoelen om punten te scoren, ze verspreiden om je myceliumnetwerk uit te breiden, en ze uiteindelijk laten vergaan om speciale acties vrij te spelen. [Meer informatie](#)

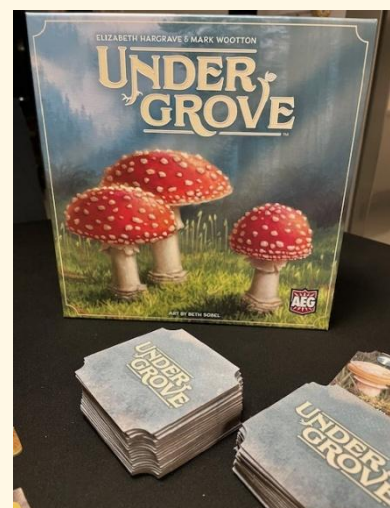
Vintage puzzel Cavallini

Deze prachtige kwaliteitspuzzel van Cavallini bestaat uit 1000 stukjes en wordt geleverd in een katoenen zakje welke weer in een stevige kartonnen koker zit. (er zit een papieren voorbeeld bij) Genoeg voor urenlang puzzelplezier! [Meer informatie](#)

Undergrove

Duik in de diepe wortels van de aarde met Undergrove, een bordspel dat de symbiotische relatie tussen bomen en paddenstoelen tot leven brengt. Al meer dan 300 miljoen jaar wisselen bomen en schimmels voedingsstoffen uit via een uitgebreid ondergronds netwerk, een wereld die wetenschappers blijft fascineren en waarover steeds nieuwe ontdekkingen worden gedaan. In Undergrove ben je een majestueuze groenblijvende boom met een eeuwenoude symbiotische verbinding met de schimmels in je bos. Wanneer nieuwe paddenstoelen verschijnen, breiden je opties uit om voedingsstoffen om te zetten en je zaailingen te helpen. Met behulp van kubusconversie, tegelplaatsing, gebiedscontrole en een klein beetje motorbouw, moet je de meest gunstige locaties claimen en je acties optimaliseren om het beste nalatenschap in het bos achter te laten. De speler met het grootste aantal succesvolle zaailingen, wint! [Meer informatie](#)

3D puzzel Cartonic

Cartonic 3D puzzels zijn de gemakkelijke en milieuvriendelijke manier om een echt kunstwerk van gehard karton te maken. Het is een voorgesneden set van puzzelstukken die je laag voor laag in de juiste volgorde moet plaatsen, vervaardigd uit gerecycleerde materialen. [Meer informatie](#)

Pocket memory paddenstoelen

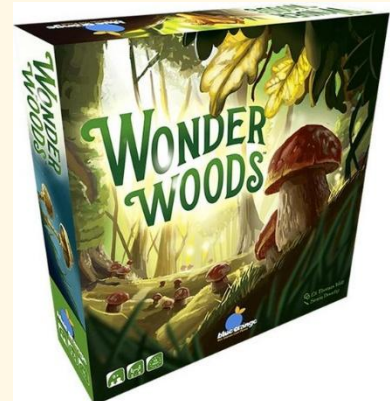
Een prachtig memory spel met natuurgetrouwe illustraties van Lonneke Grimbergen. Het spel bestaat uit 20 verschillende paddenstoelillustraties (dus 40 kaartjes in totaal).

De kaartjes zijn van formaat visitekaartje en zijn gemaakt van landbouwafval (zonder plastic coating) en dus volledig recyclebaar. Wordt geleverd in een katoenen zakje. [Meer informatie](#)

Wonderwoods

Wonderwoods is een bordspel dat 2 tot 6 spelers in een half uur uitspelen. Het is een deductiespel over paddenstoelen. Het is herfst, het heeft flink geregend en er staan volop paddenstoelen in het bos. Op een mooie dag ga je cantharellen, boleten, morieljes en parasolzwammen plukken in het bos dat je door en door kent. Maar wees snel, want jij bent niet de enige die weet dat al dat lekkers daar groeit. Probeer de lekkerste oogst te verzamelen en je wint het spel. [Meer informatie](#)

Kwartet eetbare paddenstoelen

Een zeer informatief en leerzaam eetbare paddenstoelen kwartet. Dit kwartet is gemaakt door Richard van Vught van de Groene Oerkracht. Het kwartet omvat een groot aantal eetbare paddenstoelen. Per paddenstoel is een korte omschrijving gegeven. [Meer informatie](#)

Kweek je eigen paddenstoelen

Hoe leuk is het niet om thuis je eigen paddenstoelen te kweken? Gewoon op je eigen aanrecht. Dat is eenvoudiger dan je denkt. Met een growkit (emmer, zakje broed en (video)instructies) en wat koffiedik, kweek je binnen de kortste tijd je eigen paddenstoelen. Op internet is er veel informatie te vinden waar je deze grow kits kunt bestellen. Leuk om te krijgen, maar ook om cadeau te doen.

(Cadeau)tips voor in het veld

Loepje

Paddenstoelen determineren gaat niet zonder veldloep. Er zijn er verschillende in de handel. Een tripletloep wordt aanbevolen vanwege eigenschappen als een helder beeld en scherpte tot aan de randen. Er zijn tripletloeps in verschillende vergrotingen vanaf 10x en met en zonder ingebouwde LED-verlichting. Voor "normale" veldmycologie is een 10x loep voldoende. LED-verlichting is zinvol als je vaak in schaduwrijke omgeving bent en bij sterkere vergrotingen. Een groot aanbod van loepjes vind je [hier](#)

Paddenstoelenmes

Ook handig bij het determineren van paddenstoelen is een goed mes. Er zijn verschillende paddenstoelenmessen op de markt. Op deze [site](#) vind je een mooi aanbod van een paar hele fraaie en handige messen.

Opbergdoos

Wil je je verder verdiepen in het determineren van paddenstoelen, en de paddenstoelen meenemen om thuis verder te bestuderen, is het belangrijk dat je de paddenstoel kunt vervoeren zonder te beschadigen. Sommige mensen gebruiken hiervoor een boterkuipje, maar er zijn ook handige opbergdozen met vakjes te koop. (vooral handig als je microscopieert en je wilt voorkomen dat er sporen door elkaar raken) De bekendste Duitse prijsvechter verkoopt regelmatig handige opbergdozen met verschillende lagen. Maar ook een simpele viskoffer is zeer geschikt voor het verzamelen van paddenstoelen.

Ben je een interessant nieuwtje op paddenstoelengebied tegengekomen of heb je misschien wel een bijzondere vondst gedaan? Neem dan even contact met ons op door een email te sturen naar: [redactie](#) [journaal](#)

Excursies

Een overzicht van excursies in de komende periode kun je [hier](#) vinden.

Colofon

Het Maandjournaal Paddenstoelen is een digitale uitgave van de Nederlandse Mycologische Vereniging (NMV) en biedt een terugblik op het nieuws op paddenstoelengebied van de afgelopen maand en te verwachten gebeurtenissen van de komende maand. De redactie is in handen van Carolien Reindertsen en Jan Knuiman. Iedereen kan een gratis abonnement nemen op deze NMV-uitgave en dit ook weer opzeggen door een email te sturen naar: [abonnement](#)

Disclaimer

Deze NMV-uitgave is met grote zorg samengesteld. Desondanks kunnen er geen garanties gegeven worden met betrekking tot de volledigheid, juistheid of actualiteit van de gegeven informatie in deze uitgave. De NMV of de redactie van deze uitgave kan niet aansprakelijk gesteld worden voor de inhoud van deze informatie of voor de gevolgen van het gebruik daarvan. Aan de gegevens, zoals die in deze uitgave worden weergegeven, kunnen geen rechten worden ontleend.